

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **přírodověda** se vyučuje jako samostatný předmět

- ve 4. ročníku.....2 hodiny týdně
- v 5. ročníku 1 hodina týdně.

Výuka bude probíhat nejen v kmenových třídách, ale bude přizpůsobena jednotlivým tematickým okruhům tak, aby prožitek žáků v dané oblasti vycházel z konkrétních nebo modelových situací. Některá témata budou realizována formou krátkodobých projektů. Cíle budou naplňovány také prací s knihou a počítačem.

Vzdělávání v této oblasti dále rozvíjí poznatky a dovednosti žáků, učí je pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sebe a své okolí, učí se vnímat vztahy mezi lidmi, pečovat o zdraví své i jiných lidí a znát základní pravidla bezpečnosti. Žáci se učí všimnout si krásy přírodních jevů, přemýšlet o nich a chránit je. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a praktickou zkušeností žáků vede ke zvládnutí role školáka i nových životních situací, přičemž potřebné vědomosti a dovednosti získávají žáci tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role nebo řeší modelové situace.

Oblasti výuky

Rozmanitost přírody

Žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, poznávají rozmanitost a proměnlivost živé a neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří nedílný celek, ve kterém jsou děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a obtížně obnovovat. Žáci prakticky poznávají okolní krajinu, učí se hledat důkazy o proměnách přírody, hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv člověka na přírodu, přispívat podle svých možností k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí.

Člověk a jeho zdraví

Žáci poznávají sebe jako člověka – živou bytost, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Seznamují se s vývojem člověka od narození do dospělosti, se správným denním režimem, hygienou, výživou... Získávají základní poučení o zdraví, nemoci a úrazu, zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích a při mimořádných událostech. Učí se odpovědnosti za své zdraví – důležitou hodnotu lidského bytí - a bezpečnost.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie.

Kompetence k učení

- vedeme žáky k vyhledávání a třídění informací a na základě jejich pochopení pak k využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- učíme žáky uvádět věci do souvislostí
- podněcujeme je k samostatnému pozorování a vytváření závěrů z pozorování
- vedeme žáky k poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, nemocí, úrazů a jejich předcházení

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k vnímání problémových situací
- pokoušíme se s žáky vyhledat informace vhodné k řešení problému
- posilujeme obhajobu vlastních názorů žáků

Kompetence komunikativní

- učíme žáky naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim a vhodně na ně reagovat
- vedeme je k využívání jednoduchých typů textů a obrazových materiálů
- podněcujeme žáky k vyjádření svých myšlenek při komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

- motivujeme žáky k účinné spolupráci ve skupině
- motivujeme je k utváření příjemné atmosféry v týmu
- učíme je přispívat k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, vedeme k vytváření si pozitivní představy o sobě samém, která podporuje žákovu sebedůvěru

Kompetence občanské

- učíme žáky respektovat přesvědčení druhých lidí a odmítat hrubé zacházení
- seznamujeme žáky jejich právy a povinnostmi ve škole i mimo školu
- vytváříme u nich pozitivní postoj k našim tradicím
- podněcujeme žáky k chápání základních ekologických souvislostí

Kompetence pracovní

- učíme žáky chránit své zdraví i zdraví druhých a upevňovat preventivní chování, účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastní bezpečnosti a zdraví i zdraví a bezpečnosti jiných, včetně chování při mimořádných událostech
- podněcujeme je k ochraně životního prostředí

Kompetence digitální

- žáci jsou vedeni k vytváření a upravování digitálního obsahu a vyjadřování se za pomoci digitálních prostředků

Předmětem se prolínají průřezová témata:

VDO -občanská společnost a škola

- škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole;
- způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
- formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

EV -ekosystémy

- les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa);
- pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí);
- vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii);
- moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

EV -základní podmínky života

- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);
- půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině)
- ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);
- ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás);
- ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);
- přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV -lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství;
- doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace);
- ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV),
- změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy);
- průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

EV -vztah člověka k prostředí

- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druzí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládnání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.